

Երազարութեւնը, եթէ հարկ համարի, համարաւանակ է կամ
սամար միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած քաղաքիները: Պար
տաւոր չէ վերադարձունել չհրատարակուած ձեռագիրները:
Մանուցաններ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն երգագր-
ման 1 միւլակորը 1 սանդիակարժէ 1 լիթրագիր, 2 սանդիակ

Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la
Rédaction : Rue Beaumont, 9.

Ոմերիկահայ լրագրիւր մը, «Պրաքս», վաւերական փաստերով ցոյց տուած է արդէն ժողովի գումարման առթիւ եղած բոլոր ընտրութեանց ապօրինութիւնները . մենք միեւնոյն բաներէն հոս արտագրել աւելորդ կը նշեալենք : Բայց, ի հաստատութիւն այդ հրատարակութեանց, աւելորդ ենք համարիր՝ հոս երեսն բերել նաեւ Պաթնի թեմական ժողովի արձանագրութեան մէկ մասը որ կը ներկայացունէ նոյն ժողովին միջ միաձայնութեամբ ընդունուած հետեւեալ որոշմնագիրը .

«Նկատելով որ թեմական ժողովու
կազմող հոգաբարձական մարմինները
Սահմանադրութեան հոգիին համաձայն
ընտրուած չեն. նկատելով թէ Արժ.
Գաթիթեանի բացատրութեան հա-
մաձայն Ռատրի թեմին կազմակեր-
պութիւնն ալ մերիւնին պէս եղած է.
նկատելով թէ արդի պարագայներու
մէջ օրինաւորագոյն կազմակերպու-
թիւն մը երեւան բերել կարելի չէ.
նկատելով վերջապէս թէ երեսփոխա-
նական ժողովին գումարումը մօտա-
յուտ և ստիպողական է, հետեւաբար
մեր եկեղեցւոյ գերագոյն օգտին տե-
սակէտով թեմական ժողովն՝ թէեւ ո՛չ
սահմանադրականօրէն կազմուած՝ կո-
րոյն իր գործունէութիւնը սկսիլ և
կանցնի իր օրակարգին, որոշելով նաեւ
որ մեր թեմին բոլոր հոգաբարձու-
թիւնները տեւեն միայն մինչեւ յա-
ռաջիկայ 1 յունվար 1907 և այդ թը-
ւականին նոր ընտրութիւններ կա-
տարուին ճշգրտօրէն համաձայն Սահ-
մանադրութեան ոգիին»:

Ահա՛ ձեզ վաւերական տողիւմա-
նը, եթէ այդ էր փնտռածնիդ: Ասոր
վրայ ալ կասկածիլ կըլլա՞յ:

Պոսթօնի թեմական ժողովը չկըր-
նար ինքզինք արդարացնել, իր նկա-
տումներուն մէջ ըսելով թէ արդի
պարագաներու մէջ օրինաւորագոյն
կազմակերպութիւն մը երեւան բերել
կարելի չէ և հետեւաբար մեր եկե-
ղեցւոյ գերագոյն օգտին տեսակէտով
թեմական ժողովն՝ թէեւ ոչ սահմա-
նադրականօրէն կազմուած՝ կորոյն
իր գործունէութիւնը սկսիլ ևայլն.
մենք տեսանք թէ երեսփոխանական
ժողովին մէջ եկեղեցւոյ օգտին համար
և ոչ մի որոշում քուէարկուեցաւ:
Ընդհակառակն եկեղեցւոյ կազմակեր-
պութեան գործերն ա՛լ աւելի դժ-
ւարացնելու պարագան ստեղծեցին
անոնք: Ուրեմն արտասահմանի Հա-
յերը թո՛ղ չի զարմանան երբ Ամերի-
կահայ տարրը հրապարակաւ յայ-
տարարելու կենն թէ Երեսփոխանա-
կան ժողովը գումարուած չէ տակա-
ւին, և գումարուած կուսակցական
ժողովին որոշումները չուզեր ճանչ-
նալ:

Ժողովին գործառնութիւնները չի
ճանչնար ժողովուրդը, ապօրինի գու-
մարուած ըլլալուն համար, և չուզեր
անձնատուր ըլլալ կուսակցութեան մը
հաշուին գումարուած ժողովի մը որո-
շումներուն ու վճիռներուն:

Ժողովուրդին կողմէ հանրադրու-
թիւններ զրկուեցան վեհ. Հայրապե-
տին և կատարուած ապօրինութեանց
դէմ բողոքելով՝ նոր տնօրինութիւն
մը խնդրեցին վեհափառէն, նոր ժո-
ղով ու օրինաւոր ժողով գումարելու
համար:

ՄԵՆԱԻՈՐ

ԳԱՂԱՓԱՐԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

Ա

26 հոկտ. 06

Սիրելի գաղափարակիրներ.

Ազգային դաւանակսկիծ պատահարնե-
րու կուտակումի այս պահուն, երբ ճշն-
շուած վերջին ծայր հոգեկան տագնապ-
ներու տակ, ինձ յատկացուած էջերուն
մէջ հրապարակ կուգամ հարցնելու ձեռք

և առաջ՝ ո՛չ թէ «ձեր անգին կենաց
որպիսութիւնը», այլ դիւրագգած ան-
կեղծիկ սրտերնուդ տրամադրութիւնը՝
մի գործնական ու կենսական ելքի հաս-
նելու համար: Մայր-Հայրենիքէն, Տաճ-
կահայաստանէն, գաղթականական հո-
սանքը կը շարունակուի դեռ. տնայն
այրեր և քաղաքացի երիտասարդներ
խումբերով կը հեռանան «Հայրենի օճա-
խ»էն. ճանապարհորդութեան հազա-
րումի դժուարութիւններուն դէմ մա-
քառելով, նիւթական ու ֆիզիքական
գոհողութիւններուն տակ կը քաճ, ինչպի-
ցած կը հասնին արտասահման, վհատած
սրտով ու թորոյմած ճակատով, ինչքան
սրտայուզող է սա անվտանգ դարիներու
թշուառ դիրքը...: Անգին, ի Պարսկա-
հայաստան, խաւարած հորիզոնի մը
գորշ ամպերը կը նշմարուին մեր արեւմտ-
կիցներու գլխուն տեղատարափ հեղեղով
ծրարուած...: Ի Ռուսահայաստան, ա-
նորոյ ու անյուսահաբար կայսերական վի-
ճակէն յառաջացած գաղթի մոլեռանդու-
թեան և տգիտութեան արդիւնք թա-
թարահայ ընդհարումներուն հետ՝ մեր
երիտասարդութեան անհամբեր ու ան-
գիտակից յայտուած գործունէութիւններ
կը քայքայեն բոլոր վերաշինիչ ձեռնարկ-
ները կարողագոյն և աւելի խելահաս
անձնուրէն իսկ յարտասահման, ուր Հայ
տարրին գոյութիւնը ստուարացաւ ա-
րիւնի և կոտորածի տարիէն ետք, և
այժմ աչքառու թիւ մը կազմելով հան-
դերձ՝ հակառակ դառնադէտ փորձու-
թիւններու՝ տակաւին կանգնեալ իւր
գոյութիւն պահպանող կենսունակ մի-
ջոցներ գործադրել, և երիտասարդական
բասիր գործունէութեամբ մը ո՛չ միայն
կը դժուարացնէ խոհուն անհատներու
ձեռք առած գործերը, այլ ազգային
կեանքի ներկայ պահանջներուն բոլորո-
վին անհամապատասխան ու հակառակ՝
կը խաթարեն, կը վատթարացնեն և յա-
ճախ Հայ անունն ու պատիւը՝ վարկաբե-
կելու միայն կը ծառայեն յայտ օտարաց:
Փաստերը թարմ են տակաւին և
պէտք չունինք վերալուծել...:

Ու դեռ գիտակից մեծամասնութիւն
մը անվճարականօրէն կը դառնադի իր գը-
նացքին մէջ:

Չեմ ուզեր անդրանիկ նամակովս եր-
կարապատում ոճեր շարագրել. վստահ
եմ թէ «քիչ գրոյս դուք չաք»՝ լաւ կը
հասկնաք»: Իսկ ինչ որ կը վերաբերի մեր
գաղափարակիցներուն և ընթերցող Հայ-
րենակիցներուն, սա միակ կէտն է՝ եր-
կարամեայ դժնդակ փորձառութիւններէ
ետք՝ իրենց խորհրդածութիւնները կու-
ղենք որ խտացնեն այն գաղափարներուն
և սկզբունքներուն շուրջ որոց վրայ Ար-
մենիան լոյս սփռեց քսան երկու տարուան
ժամանակամիջոցին մէջ

ԳԱՂԱՓԱՐԱԿԱՆ

ՀԵՌՈՒԼԷՆ ՈՒ ՄՕՏԷՆ

Աւստրալիոյ Պունինկայ քաղաքէն
Արմենիայի հասած է նամակ մը, որու
պարզ գրուածքը կարելի չէ՝ առանց ըզ-
գածուելու կարգաւ. երբ նամակագիրը
կըրէ իր 22 տարիէ ի վեր հայերէն չը
գրելը, և նոյն ժամանակին մէջ 2 կամ 3
անգամ հազիւ պատեհութիւն ունեցած
է հայերէն խօսելու: Օտարներու մէջ
թաղուած՝ աւելի կը նախընտրէ իր վա-
ղեմի դրացիները (Թուրք և Ռուս) քան
կիսավայրենի և օտարատեաց տեղացի
(անգլիախօս) ժողովուրդը. միեւնոյն ա-
տեն զարմանքով կը կարդայ այն երկրի
թերթերուն մէջ՝ Ռուսիայի և Թիւրքիայի
Թաթարներու և Գիւրտերու ըրած շա-
րուրթիւնները:

Կը գուժէ նաեւ Սերոր Մանուկեանի
մը մահը, ընկ Ակնայ Բինկեան գիւղէն,
որ կը կենայ եղբ Սըտնիի մէջ: Հանգուց-

եալը կը թողու այրի մը և երկու որբեր
Հայրենիքին մէջ:

Խեղճ, չուա՞ն Հայութիւն, կա՞յ արդ-
եօք անյայտ անկիւն մը աշխարհիս վրայ՝
ուր Քու հարազատները չըթափառին
աստանդական...:

* *

Նիւ Եւրօքի մէջ Թաշքեան եղբայրա-
պանութիւնը՝ դառն գայրոյթ արծար-
ծեց մէն մի խորհող Հայու սրտին մէջ:
Նարթառութիւն, հակառակ սպաննողի խոս-
տովանութեան թէ դրամական նկա-
տումներէ զրգուած գործեր է ոճերը,
տակաւին կասկածողներ կը գտնուին որ
յեղափոխական դաւադրութիւն մ'եղած
ըլլայ գուցէ, քանի որ տարօրինակ գու-
գաղիպութեամբ՝ սեպտ. 15ի շաբաթ ե-
րեկոյեան՝ ի նպատ «Գրադարանի մը»
տրուած ներկայացումէն վերադառնալէն
վերջ գործուած է եղեռնը, և սպանու-
թենէն առաջ, վէճ մը կուենեան «Գրա-
դարանին շուրջ»: Սրբարեւ, մեզ համար
տարակուսելի է առ. և այսպիսի փափուկ
խնդիրներու մէջ չէ կարելի չուտով վճիռ
ներ արձակել. դատարանը միջամտած է
արդէն խնդրին, ուստի հարկ է սպասել
քննութեան արդիւնքին և դատավճիռի:
Բայց յանուն Հայ յեղափոխութեան այն
չափ ոճիւրներ ալ գործուած կան օր ժո-
ղովուրդէն մաս մը հակամէտ եղած է
չափ կասկածող դառնալու: Ո՞վ է պա-
տասխանատուն այս ցաւալի կացութեան
համար...:

* *

Ձեռուաւ տաղտկալի օրերն ա՛լ մօ-
տեցան. կըստիպուինք փակուիլ սենեկին
մէջ՝ շատ անգամ ամբողջ օրով՝ անձրե-
ւոտ ու ձիւնոտ օդերուն պատճառաւ:
Սակայն, ասիկա յարմար առիթ մը չէ՞
մեր երկտասարկներուն, փոխանակ հա-
ճոյալից օդային պարապումներու՝ հըմ-
տալից գրութիւններու ընթերցումով
զբաղուելու, և կամ մտահոգուելով դառ-
նադէտ մեր ցաւերով՝ անոնց դարմանու-
մին մօտենալու: Գիտենք որ Հայութեան
մի մասը՝ նուիրուած այս կենսական
խնդրոյն՝ կը տքնին յարաժամ. բայց
խոստովանելու է նաեւ որ մեր երիտա-
սարդութեան մի մասը տակաւին անորոյ
դիրքի մը մէջ է և մեր խօսքն ալ այնպի-
սիներուն է:

—Համախմբուի՛լ, խորհի՛լ ու որոշել
անձնական դիրքի բարձրացումի համար
և դարմանելու՝ մեր Ազգային ցաւեր...:

ՏԱՃԱՏ

ԵԿԵՂԵՑՈՒԹՅԱՆ ԵՒ ՎԱՆՔԱՊԱՏԻՆ
ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐ

Ռուսիոյ մէջ Հայ եկեղեցիներու և
վանքերու պատկանող կալուածները,
որոնց գրաւումը և վերադարձումը
այնքան աղմուկ յարոյց, ամենքը
տարեկան 110,000 ռուպլի եկամուտ
կուտան, այսինքն մօտաւորապէս՝ 11
000 անգլիական ոսկի տարին, ամիսը
և ոչ իսկ 1000 ոսկի: Այս դուժմարէն
տարեկան 8,500 ոսկի՝ Մայր Աթոռը
և վեց թեմերը կառնեն, իսկ 2,500
ոսկին ռուսահայոց բոլոր եկեղեցինե-
րը:

Ինչպէս կը տեսնուի, այդ հարըս-
տութիւնը մեծկակ բան մը չէ: Գա-
հրէի և Աղեքսանդրիոյ եկեղեցիներ
ընեն ամբողջ եկամուտները գրեթէ
կը մօտենան ամբողջ Ռուսաստանի հայ
եկեղեցիներու եկամուտին:

(Լուսաբեր)

ՀԱՅԵՐ Ի ԹԻԻՐԻԱ

Կրօնական ժողովը հոկտ. 17/30ի
նստին մէջ դատապարտեց է Տ. Կո-
րիւն վ. Եսայեանը 6 ամիս փնտնա-
զրկութեան և վեղարազրկութեան.
որոշեց է եղբ 6 ամիս ալ կեսա-
րիաի վանքը զրկել ապաշխարութեան
համար, բայց ժողովականներէն Տ.
Սահակ Ա. քահանայ Տ. Սարգսեան
խնդրած լինելով որ մեղմացունեն վը-
ճիւրը, բաւական համարուեց է վե-
ցամասայ վեղարազրկութիւնը, ա-
ռանց քսորանքի:

Ընթերցողը պիտի մտածէ ան.
չուչտ թէ արդեօք այդ վարդապետ
ինչ մեծ յանցանք գործեց է որ կը
րօնական ժողովն այդպիսի խստու-
թեամբ վարուեց է անոր հետ մինչ
գայթակղեցուցիլ վարք ունեցող եկե-
ղեցականներ անպատիժ կը մնան ընդ-
հանրապէս: Տ. Կորիւն վարդապետի
յանցանքն այս եղած է որ եկեղեցիին
մէջ չէ կարգացեր Սողոմոնի Երզնկ,
գոցի մէկ հատուածը որ ժողովուրդին
մէջ բարեպաշտական զգացում մ'ար-
թընցունելու չծառայեց բնաւ, այլ
գուցէ ուրիշ տեսակ զգացումներ. Սողո-
մոն այդ տողերով կերգէ իր սիրուհիի
գեղեցկութիւնները, անոր ծիծերի,
գէմքի եայլն ֆիզիքական գեղեցկու-
թիւնները կը նկարագրէ հրապուրիչ
խօսքերով:

Իրաւ է թէ ոեւէ վարդապետ ինք.
նագլուխ կերպով եկեղեցիի ընթերց-
ւածներէն բան մը պակասեցունելու ի-
րաւասութիւն չունի. բայց այդպիսի
բան մը լոկ անկանոնութիւն մը կրնայ
համարուիլ և երգ երգոցի այդ հա-
ւածն եկեղեցիին մէջ չկարգացուելով
ժողովուրդը չէր կրնար գայթակղիլ
չափ անգամ՝ կը պատահի որ եկեղե-
ցականներ, նոյն իսկ ժամերգութիւնը
կարճելու մտքով, շատ բաներ պակս-
կը թողուն և չեն կարդար: Իսկ կրօ-
նական ժողովը, որ կնիւ մը հետ մե-
նամարտի մէջ գլխէն վերաւորուած և
թիւրքական դատարանները քալ-
կրտուելով ժողովրդին գայթակղու-
թիւն պատճառած Զլղատեան Միջըր-
տիչ վարդապետը Պայազիտի առաջ,
նորդ նշանակած է այս օրեր առանց
խղճահարուելու, կորիւն վարդապետն
այսպիսի կանոնադաշտութեան մը հա-
մար ենթարկելու է այդպիսի խիստ
պատիւ...:

ՏԵՂԱԿԱՆ

Անցած շաբաթ Էջմիածնէն այս
տեղ հասաւ Տ. Մեսրոպ քահանայ Տ.
Մեսրոպեան Կ. Պոլսեցի որ վեհ. կա-
թողիկոսէն յանձնարարուած է Եւրո-
պայի Առաջնորդ Իւթիւճեան Գեորգ
Սրբազանին, Մանչեսթըրի հովուա-
թեան համար: Ինչպէս յայտնի է,
Մանչեսթըրի քահանայի վախճանե-
լէն ի վեր, Եւրոպայի առաջնորդու-
թեան այդ թեմն առանց մասնաւոր
հովուի մնացած է, Կ. Պոլսէն յատ-
կապէս քահանայ մը բերել տալը զա-
նազան դժուարութիւններ ենթարկ-
ւած լինելով: Վեհ. կաթողիկոսն այս
ժըմ այդ գործ դիւրացուցած է

17/30
Տ. Կո.
Երևան.
Թեան.
Կեսա.
Թեան
Եւն Տ.
Գոսեան
Եւն վր.
Ե վե.
ը, ա.
Ե ան.
ապահ

Կը
աւտու
միկ
հեկ.
ընդ.
պետի
ցիկն
գ. եր.
վրդին
Մ'ար.
այլ
Սողո
ուն հի
ծերի,
եցկու,
պարի

Ephorie Arménienne
à Focsani en Roumanie

ԹԻԻՐՔԻԱ ԿԻ ՌՈՒՍԻԱ
(Շար. Տրդ քուէն եւ վերջ)

ի թուրքերի և թուրքերի միջև 1881 թն
նամ գաղնագրին մէջ պայման
նեցաւ որ օսմանեան կառավարու
նը իւրաքանչիւր տարի 350,000
լիւրի գումար մը պիտի վճարէ :
նաճանգնեցի (Գասադաւունի, Գա
սադաւունի, Սեբաստիա, Տրապիզոն,
Էրզրում, Տիգրանակերտ և Կարին)
արի տուրքը (աղնամ) և արմտի
տասանորդը (աշար) յատկացուած
այդ տարեկան քանակ :

Թիւրքերը խորհելով որ իրենց պարտաւէրները այդ համբերողութիւնը միշտ կը տեսէ, անհոգաբար վարուեցան իրենց ուղածի պէս: Տարիէ տարի իրենց վճարածը քիցաւ այնպէս որ ծիծաղելի փոքր գումարներէ հասաւ: Բայց երբ յետաձայն վճարքները պատկառելի գումարի մը հասան, Ռուսները հաշուեցուցակը ներկայացուցին Բ. Դրան և անոր վըճարուիլը պահանջեցին: Թիւրքերը անպատրաստ գտնուելով, փախուստի ամէն ճանքայններ փնտռեցին և խոստումներ շաղկաւումէ՛լ առատաձեռն եղան: Բայց որովհետեւ ռուսական դեսպանատունը կը պնդէր, օսման հան կառավարութիւնն այդ նեղ կացութենէն դուրս ելնելու համար ուրիշ ճար չգտաւ, ալ միայն կատարեալ գոհացում տալով Տ. տը նէլիտօւ վին՝ վերջացունել այն մի քանի գործեր որոնք բաւական երկար տարիներէ ի վեր առկախ մնացած էին Բ. Դրան և ռուս դեսպանատան միջև: Այնուհետեւ ա՛լ հասկցած էին Ռուսները թէ Թիւրքերն երբէք կանոնաւորապէս չպիտի ընեն տարեվճարքները և յետաձայն վճարքների պարտքերէն չպիտի ազատուին: Հետեւապէս Ռուսներն իրենց գաւազանի տակ պիտի ունենան Թիւրքերը և ամէն րոպէ պիտի կրնան զանոնք բռնադատել ընդունելու իրենց առաջարկած ծանր պայմաններ:

Արդարեւ, Թիւրքերը վիտխանակ լանալու որ տարեվճարքները ճշգուշ եամբ վճարելով և յետաձայն պարտքերն ալ հետզհետէ կարելի եղածին չափ չուտ վերջացունելով՝ Ռուսներին բողոքօ՛ր տեսէ պատրուակ չթողուն, շարունակեցին անհոգութեամբ իրենց համար գործածել պատեւազմական տուգանքին յատկացուած հասոյթները: Ամէն անգամ որ Ռուսներն իրենց դրամական պահանջ կը ներկայացունէին, օսման հան կառավարութիւնը կը խոստանար քիչ ատենէն մաքրել բոլոր հաշիւները, նոր հասոյթներ կը յատկացունէր յետաձայն հաշիւներէ վճարման, բայց այդ հասոյթներն ալ Ռուսներին ձեռքը չէին հասներ ինչպէս արդէն չէին հասած տարեվճարքներին յատկացուած հասոյթները: Հետեւանքն այս եղած էր վերջապէս որ տարեվճարքներէն անվըճար մնացած հաշիւներին և Ռուսներին ձեռք գերի ինկած Թիւրք զօր-

կարին իր տեղագրական դիրքով Առաջաւոր Ասիայի բանային է. ով որ լինի կարինի տէր, նա կը տիրէ ամբողջ Հայաստան-Քիւրտիստանի Ռուսներն ուզեցին որ պատերազմական այդ կարեւոր դիրք իրենց գործունէութեան անմիջական ազդեցութեան տակ ինչայ. յանկարծ ելան երկաթուղիի մը արտօնութիւն պահանջեցին որ կարսի համար ծրագրուած երկաթուղիի օահմանազլխին վրայ Գարաօղլանէն սկսելով պիտի երթայ հասնի կարին, մինչեւ Տրապիզոն ալ երկարաձգուելու արտօնութեամբ Բանի որ Եւրօրըզի պալատին մէջ կերկարաձգէին այդ գործ, Տ. Զինովիէվի դարմական պահանջներն ալ կը սաստկանային. վերջապէս զինուորական ուժով ճնշումի մը բացարձակ սպառնալիքին վրայ, կայսերական իրատէ մ'ելաւ որ Ռուսներին նախակարգութեան իրաւունք կուտար «Սեւ ծովի հովտին մէջ հաղորդակցութեան բոլոր ճանքայնները շինելու և բանեցուցնելու համար, մինչևոյն պայմաններով որոնք ընդունուած են Պաղատտի երկաթուղիին համար, ի բաց առեալ այն արտօնութիւններ որոնք արդէն տրուած են այդ երկրաբաժնի մէջ»։ Անտարակոյս օսմանեան կռաւիւրդութիւնն ինք միշտ ազատ պիտի լինի այդպիսի շինութիւնների ձեռնարկելու, բայց այնչափ անհաւանական բան մ'է այդ որ չէ կարելի փոքր ի չատէ լրջութեամբ նկատի առնել, Եթէ սուլդանը յաջողեցաւ մինչեւ հիմա գերմարդկային՝ ճիգերով պէտք եղածին չափ դրամ և աշխատող զըտնել Դամասկոս — Մէքէի երկաթուղիի շինութեան համար (որ 8 տարիէ ի վեր սկսուած և այժմ հասած է 692 հազարամէդրի), այդ այնպիսի ծանր աշխատանք մ'է որ չէ կարելի երկրորդ անգամ մ'ալ փորձել։

Ոչ «քի համար գաղտնիք մ'է թէ Տ. Զինովիէվ կուզէր որ կարելի եղածին չափ շուտով իրագործուէր Սեւ ծովի հովտին վրայ թեւարկութիւնը, որը պատրաստած է վերոյիշեալ դաշնագիրը և մակեդոնական խնդիրն ալ շատ յարմար առիթ մ'երեւցած էր այդ ընելու համար։ Նա բնաւ կուսակից չէր Լամատորֆ և կոլուխովաքի կոմսերին Միւլէրսօձէկի մէջ խմբագրած ծրագրին։ Նա կը խորհէր թէ Մակեդոնիայի մէջ բարենորոգումներ մտցունելու համար Բ. Դրան ուղղուած այդ իբր թէ պարտաւորիչ ծրագիրը շատ հասարակ բան մ'էր և

Պահ մը 1903ին, Միգրովիձախ
ռուսական հիւպատոս Տ. Սչէրպրիվախ
Ալպանիացիէ մը սպաննուած ժամա-
նակ, այնպէս թուեցաւ թէ Տ.
Ջինովիէվի տուած խորհուրդները
պիտի յաղթանակեն. բայց Բէդէր-
պուրկի մէջ ազդու գործունէութեան
քիչ մը ցանկութիւն ցոյց տալէ յե-
տոյ նորէն վերադարձան իրենց նախ-
կին դուրսեան: Այժմ, Մանչուրիաի
պատերազմէն յետոյ, երբ յեղափո-
խութիւնն աւերարատեալ վիճակ մը
ունեցած է ռուսական կայսրութեան
մէջ, Ռուսիան գրէթէ արհամարհելի
տկար բան մը սկսած է երեւիլ թիւր-
քերի աչքին և կարծես թէ կողմն
խիզախել անոր դէմ, թիւրք կռա-
վարութիւնը, չնայելով որ բազմա-
թիւ զօրքեր զրկեց Մակեդոնիա:
մինչեւ այժմ իր տեղէն չէ շարժած
Դ. զօրաբանակը որի կեդրոնը Երզըն-
կա է և անոր հրամատարութեան
շրջանակին մէջ կը գտնուին Տրապի-
զոնի, Էրզրումի, Վանի, Պիզլիսի,
Տիարպէքերի, Խարբերդի և Սուա-
զի նահանգները, այնպէս որ կրնայ
մէկ օրէն միւսը կռուի ելնել Ռուսիաի
դէմ և կովկասի մէջ տիրող անիշխա-
նութենէն օգտուիլ յարձակողական
դիրք բռնելու համար: Գաւազի մէջ
եղած աշխատանքները Դ. զօրաբա-
նակի պատրաստութիւններին հետ
բաղդատելով շատ թեթեւ բաներ են
և կարելի է մինչեւ իսկ կարծել թէ ա-
տոնք միջոց մ'են Ռուսիաի ուշադրու-
թիւնը Գաւազի վրայ դարձունելու
որ շատ աչքի չգարնէ ինչ որ Երզըն-
կաի կողմը կանգնի կըդառնայ Վտան-
գաւոր խաղ մ'է այդ որ կը խաղան
թիւրքերը և Ռուսիա, որը չարաչար
ինկած համարելով շատ կը սխալին,
քիչ ատենէն կրնայ իրենց սուղի նըս-
տեցունել այդ:

Քարիզին հեռագրած են տեղիս օրա-
րերը երկին .

Ֆրանսացի կին մը թիւրքահայա-
տակի մը հետ ամուսնանալով , ա՛րդ-
եօք թիւրքահայտակ կը դառնայ :
Ամուսինը կը պնդէ թէ իր կին այժմ

Թիւրքահայտակ է և հետեւապէս իր
դատ ֆրանսական դատարաններ ի
րաւասութենէն դուրս է: Կինը կը
պատասխանէ որ ինք կախում ունի
ֆրանսական դատարաններէն որոնց
իրաւասութիւնն այդ խնդրի վերա-
բերմամբ աներկբայ է: Իր կարծիքի
հաստատութեան համար ապացոյց կը
բերէ որ օսմանեան օրէնքները Ֆը-
րանսացիի մը հետ ամուսնացած
թիւրք կին մը իբրեւ ֆրանսուհի չեն
ճանաչեր: ասոր հետ մէկտեղ կը յա-
րէ որ թիւրքի մէջ քաղաքային
վիճակի (Etat-Civil) չգոյութեան պատ-
ճառով ինք առանց ամենափոքր տա-
րակուսանքի ֆրանսուհի մնացած է:
Բարիքի առաջին դատարանի յաւել-
ւած սկան ատենը կնոջ կարծիքն
ընդունեց: ուստի դատարանն այս
խնդրի մէջ իր դատական իրաւասու-
թիւն հաստատեց, յայտարարելով
որ թիւրքի մը հետ ամուսնացած Ֆը-
րանսուհիի մը ամուսնալուծման խըն-
դիրքին նկատմամբ դատաւիճիւ աւ-
ձակելու ձեռնհաս է ինք:

ԲՈՒՆԻՍԻՆԵՐԻ ԱԶԳԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ

Կերմանական կառավարութիւնը
Բոլոնիացի դպրոցականներին գերմա-
ններէն աղօթել ստիպելուն պատճա-
ռով ծագած յուզումը հետզհետէ ա-
ւելի կը սաստկանայ: Պէտքէն եկած
հեռագրի մը նայելով, ուսումնադու-
րած Բոլոնիացի դպրոցականներ
թիւր 47,000ը կանցնի մինակ Բ գնա-
նի նահանգին մէջ: Բոլոնիաի բոլոր
նահանգներին մէջ 60,000ի կենէ ա-
տոնց թիւը և Բոլոնիացիները կիմա-
ցունեն թէ շուրջ 100,000ի պիտի
հասնի:

«Գէօրիշէ Զայդ. Էնկ» և «Նորտայ
չէ Ալկէմաիէ Զայդ. Էնկ» (լրագիրները
Բոլոնիացի ծնողներէն Գերմանացի
վարժապետներին զրկուած մի քանի
նամակներ հրատարակած են որոնց
մէջ յանկերգի մը պէս շատ անգամ
կը կրկնուի այս խօսք. «Ձեր գլուխը
պիտի խալախենք եթէ ձեռքէ մեր
զաւակները»:

Բրուսիաի նախարարական խոր.
հուրդն որոշեց խտուրթեամբ դատի
ենթարկել այն ծնողներն որոնք զի-
մագրութեան կը գրգռեն իրենց զա-
ւակներ:

«Դէկլիշէ Բունտչո» (լրագիրը կը
յորդորէ բրուսիական իշխանութիւն-
ներին գործադրել ֆաղաքային օրի-
նազրքի 1666 հատուածը, որի հա-
մեմատ խնամակալ մը կը նշանակուի
տղայի մը համար երբ հայր մը իր այդ
տղայի կրթութեան անհոգ կը կենայ
կամ իր վարմունքով կը սպառնայ ա-
նոր բարոյականութեան: Այդ լրա-
գիրը կը յարէ թէ «Ջաւակի մը բարո-
յականը վտանգել է անոր այնպէս
հասկցունելով թէ տէրութեան դէմ
դաւաճանութիւն մը բարոյական գործ
է»:

Ս, տէրութեան դէմ դաւաճանել
է եղբր երբ մէկը չուզէ գերմաններէն
լեզուով աղօթք ընել Աստուծոյ...:

«Պէտք է ուրեմն, կեղքակացունէ
գերմանական յիշխալ լրագիրը, ինչ

ինչ պարագայներ մէջ Բոլոնիացի
տղան առնել իր ծնողներէն ձեռքէն և
յանձնել օտար ընտանիքի մը, որի
պարտաւորութիւնը լինի ապատել տը-
ղան իրեն վրայ գործուած վնասակար
ազդեցութիւններէն: Աւելորդ է ըսել
թէ հայրը պէտք է վճարէ այդ կըր-
թութեան ծախքերը: Մեր կողմէ
ալ աւելորդ է ըսել թէ որչա՛փ զաւ-
չելի առաջարկ մ'է այդ:

«Գերմանիա» լրագիրը հրատա-
րակած է վարժապետի մը նամակը
որմէ իբր նմոյշ կը քաղենք հետեւ-
եալ տողերը. «Պղջիկները, կը գրէ
այդ վարժապետ, աւելի գէշ կը վտը-
ւին մեզի հետ: Գիրքերը ձեռքերնին,
նստած են իրենց տեղերը, առանց
բառ մ'արտասանելու, և իրենց քը-
թին տակէն բոլոններէն երգեր կեր-
գեն. իրենց կը յանդիմանեմ, կըս
պառնամ, բայց արդիւնքն այս կը լի-
նի որ իրենց հանած կամաց ձայնը կը
սաստկանայ: մարդ չգիտեր թէ ո՛ր կող-
մէ կուգայ այդ ձայն և անկարելի կը
լինի յանցաւորները գտնել: Երբ եր-
գի ձայնը կը դադրէ դատարանի
մէջ նստարանին վրայ, ուրիշ նըս-
տարանէ մը կուգայ ձայնը: Եւ տը-
ղայներն այսպէս վարժապետին չար-
չարելէ յետոյ, կերթան եկեղեցիին
հրապարակը, ծունկի վրայ կուգան
խաչին առջեւ և ժամերով կողօթեն,
մինչ միեւնոյն ատեն շատ մը մարդեր
կը հաւաքուին խաչին շրջապատող
վանդակին ետեւ և այդ աշակերտնե-
րի աղօթքներին կը միացունեն իրենց
անէծքները վարժապետներին դէմ»:

ՌՈՒՍԻԱ

Թիֆլիսէն կը հեռագրեն հոկտ.
31ին թէ Չրդ գաւառամասին պատ-
կանող կամաւոր զինուորներին ջոկատ
մը Սալանի մօտ 16 զինուած աւա-
զակներ զատահեցաւ որոնց հետ
կուրի բռնուեցաւ: Հրացանաձգու-
թիւնն երեք ժամ տեւեց: Երկու կա-
մաւորներ և մէկ հրեայ որ գերի ին-
կած էր աւազակների ձեռքը, սպան-
նուեցան: աւազակ մը վիրաւորուե-
ցաւ: Հայ մը և հրեայ մը գերի բռ-
նուեցան:

— Բէդէրսպուրկէն կիմացունեն
նոր. 1ին թէ գործաւորների պատուի-
րակներին խորհրդին նախագահը, որի
անունն է Քրոնշտեյն, ինչպէս նաեւ
խորհրդականների զլխաւորներէն 14
հոգի դատապարտուեցան Սիպերիա
աքսորուելու, քաղաքային բոլոր ի-
րաւունքներէ զրկուելով: Միեւնոյն
խորհրդի անգամներէն երկուք բեր-
դարգելութեան դատապարտուեցան.
միւսներն անպարտ արձակուեցան:

— Ռուսիան եկած լուրերին մէջ
միշտ անպակաս են թղթատարական
պայուսակների, պանքի պաշտօնեայ
ների նային կողոպտուիւնք: Կողոպ-
տողները դժուարութեամբ ձեռք
կանցնին շատ անգամ: Բայց ձերբա-
կալուածներն անխնայ խտուրթեամբ
կը պատժուին, առանց երկար բարակ
դատաւարութեան:

— Կոմս Վիդզէ որ Եւրոպա կը

գտնուի այժմ, ազդարարութիւն ըս-
տացեր է իր մէկ բարեկամէ թէ այս
ըրպէս իր Ռուսիա վերադարձն ան-
պատեհ կը նկատուի արքունիքին մէջ:
— Սահմանադրութեան հրատա-
րակման տարեդարձի օրն, հոկտ. 30,
անցաւ առանց նշանակելի խռովու-
թեան մը:

ԵՐԵՎԱՆԻ ԿԱՅՈՐՆԵՐԻ ՀԱՄԱԶԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Ռուսիաի արտաքին գործերի նախա-
րար Տ. Իզվորսկի Բարիզ գալով Հանրա-
պետութեան նախագահ Տ. Ֆրիէրի և
նորակազմ նախարարութեան հետ տե-
սակցութիւններ ունենալէ յետոյ Պէրլին
երթալն և այնտեղ ալ Վիլհէլմ կայսրի և
անոր նախարարների հետ երկարօ-
րէն տեսակցելու զանազան մեկնութիւն
ներին առիթ տուած է լրագրողներին:
Ընդհանրապէս կը կարծուի որ Ռու-
սիաի, Գերմանիաի և Աւստրիոյ հուն
գալիսի կայսրները կը խորհրդակցին
դաշնակցութիւն մը կազմել այնպէս ինչ
պէս կազմուած էր 1815ին Ռուսիաի, Ա-
ւստրիաի և Բրուսիաի միջեւ, թէ՛ յեղա-
փոխական զաղափարների տարածման
դէմ կռուելու և թէ՛ քաղաքական նպա-
տակներով:

Գերմանացի դիւանագէտ մը որ կըր-
նայ այս խնդրի վրայ ճիշդ տեղեկու-
թիւններ տալ, իրեն զիմող լրագրական
տեղեկարարի մը ըսեր է թէ արդարեւ Տ.
Իզվորսկի շատ լաւ տպաւորութիւն թո-
ղաց Պէրլին մէջ և Աւստրիոյ հունգարիաի
արտաքին գործերի նորնտր նախարար
պարոն ա'լէքսէթալ փափաքող է աւելի
լաւ յարաբերութիւններ ունենալու Ռու-
սիաի և Գերմանիաի հետ. բայց այդ չը
նշանակեր թէ երեք կայսրութիւններին
միջեւ մասնաւոր դաշնակցութիւն մը
կազմուելու վրայ է:

ԹԻԻՐԵԻԱԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մուլդանը բամազանի 15րդ օրը
(նոր. 1), օդին գեղեցկութենէն օգտը-
ւելով, սովորականին համեմատ տա-
րեկան հանդիսաւոր ուխտագնացու-
թիւնն ըրաւ մարգարէի հրդայի
շէրիֆին որ կը գտնուի Թօփթափուի
պալատը: Երթուղարձն եղաւ ծովի
ճանապարհով:

— Մակեդոնիան եկած լուրերը
վրդովիչ են: Պուլկարներ և Յոյներ
կը շարունակեն իրար սպաննել. երկու
կողմէն եկած լուրերն իրար կը մե-
ղադրեն խժժութիւններին համար:
Իսկ թիւրքը կօզտուի առնոց թըշ-
նամութիւններէն, աւելի ծանրացու-
նելու համար երկրին դժբաղդ վիճակը:

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Հռովմէն կը հաղորդեն թէ ռուս
զրդէտ և յեղափոխական Տ. Մակ-
գիմ Կորքի որ Նաբոլի կը գտնուի
այժմ, կառավարութեան ազդարա-
րութիւն ստացաւ որ չափազանց յա-
ռաջ չերթայ իր գաղափորի տարած-
ման (պրօպագանդա) մէջ որովհետեւ
յուշումներ ծագած են աղէն այդ
պատճառով: Ռատիկանութիւնը շատ
մօտէն կը հսկէ ռուս յեղափոխակա-
նին վրայ:

— Պուլկար նախարարութիւնը
հրաժարած լինելով, Ֆէրաինան իշ

խանը ներքին գործերի նախարար
Տ. Բէդքովին յանձնեւ է նոր նախա-
րարութիւն մը կազմելու:

ՄԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ
ՄՈՒՐԱՍԻ ԵՒ ԺԻՐԱՅՐԻ
Միացեալ պատկերը
Նուիրուած ամսագրի ժիւրայրի լիշատակին

Ամերիկայի Հնչակեան Մասնաճիւղի
րու Գործադիր Յանձնախումբը, պատ-
րաստած է նահատակ և կենդանի հերոս-
եղբայրներու, ԱՆՄԱՀ ԺԻՐԱՅՐԻ և ՔԱՋ
ՄՈՒՐԱՍԻ մեծագիւր և չքեղ պատկերը:
Պատկերի վերեւը գրուած է հայկական
նշանակները, որ կը տեսնուին Արարա-
ւոք, Նոյեան Տապանը և Մայր Հայաս-
տանը: Հայկական գրօթակներու ծալք-
իցն կախուած են Մուրատին և Ժիրայ-
րին նուիրուած ոտանաւորներ, Հնչակ-
եան զինանշան, որուն երկու կողմը
գրուած են երկու զանգակներ. աջ կող-
մը Մուրատի Սասուն գնալու ժամանակ
լայ պատկերը, ձախ կողմը Ժիրայրի և
անոնց ներքեւ բաջ Մուրատի այժմեալ
պատկերները: Ո՛չ մի ջանք խնայուած
չէ պատկերը գեղեցիկ ընելու: Գինն է
50 սէնտ կանխիկ:

Ստանալ ցանկացողները դիմելու են
Ամերիկայի Հնչակեան Մասնաճիւղի
Գործադիր Յանձնախումբին հետեւեալ
հասցեով:

M. Lambert, 199. P. O. Box, M. S.
N. Y. CITY U. S. A.

ՀԱՅ ԼՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՐԻՐԱՄԵԱՅ (1794-1894)
ՅՈՐԵԼԻՆԻ ՊԱՏԿԵՐԸ

Հայ ազգին մէջ լրագրի սկզբնաւ-
րութեան դարադարձին առթիվ 1894
թուականին հրատարակուած այս փո-
ծալ գիրքով և լուսատիպ (photo-
typique) չքեղ պատկերի մեծութիւնն է
50×35 հարիւրորդամէթր և տպու-
ած է 70×45 հարիւրորդամէթր քաղա-
նի (carton) վրայ այլ և այլ բնագրով
Մէլտեղը գրուած է հայ լրագրու-
թեան հիմնադրին, Տ. Յարութին
Քէնյ. Շմաւոնեանի, պատկերը և բո-
նորիքը՝ 1894ին հայերէն լեզուով
հրատարակուող բոլոր լրագիրները,
անոնց գրէթէ ամենքի խմբագրապետ-
ների պատկերներով:

Գինն է 4 ֆրանք, ճանապարհա-
ծախքը մէկտեղ հաշուած. իսկ Պարս-
կաստանի համար 2 ֆրանք և 50
սանթիմ:

Գալէմքեարեան Հ. Գ. — Պատմու-
թիւն Հայ լրագրութեան ի սկզբանէ
մինչև մեր ժամանակը. Հատոր Ա.
1794-1860: Մէկ լուսատիպ պատկե-
րով: Գինն է, ճանապարհածախքով
մէկտեղ, 2 ֆր. և 50 սնթիմ:

Վերագրեալ թէ՛ պատկերը և թէ՛
գիրքը կարելի է ստանալ Արմենիայի
խմբագրատունէն, արժէքը կանխիկ
զրկելով:

ՏՆՕՐԵՆ—ԻՄՔԱՅԻՐ
ՓՈՔՈՔՈՔԱՆԵԱՆ

ԳՐԱՐՈՒՄ
Հայերէն արտագր. Փոքրագրաւ-
Լ. Girard, François CARRIERE
Marseille. — Imprimerie du Midi